UUTISET

PTT:N TALOUSTUTKA

Ruokakriisi kurittaa etenkin köyhimpiä

Elintarviketuotannon kannalta vettä on viime kuukausina tullut taivaalta joko liikaa tai liian vähän.

Yhdysvalloissa vakava kuivuus on romahduttanut satoennusteet. Myös Venäjällä on ollut liian kuivaa: vehnäsadon on ennustettu voivan jäädä kolmanneksen viime vuotta pienemmäksi. Kuivuus on riivannut myös Etelä-Eurooppaa.

Keski-Euroopassa ja Intiassa on sen sijaan satanut liikaa.

Nämä kaikki ovat omiaan nostamaan ruuan hintaa – myös Suomessa, vaikka täällä satotoiveet ovatkin huomattavasti lohdullisempia kuin monin paikoin maailmalla.

Maissin hinta nousi heinäkuussa Yhdysvaltojen huonojen satonäkymien vauhdittamana 23 prosenttia. Vehnän hinta nousi lähes 19 prosenttia ja sokerin hinta 12 prosenttia. Kahdessa kuukaudessa vehnän hinta on noussut 50 ja maissin yli 45 prosenttia. Myös soijapavun hinta on kesäkuun puolivälin jälkeen noussut 30 prosenttia.

Viljan hinnan nousun saattelemana elintarvikkeiden hintaindeksi kohosi heinäkuussa 6 prosenttia kesäkuusta. Ruuan hinta on kuitenkin edelleen 10 prosenttia alle helmikuun 2011 huipputason, jolloin kalliit elintarvikkeet johtivat levottomuuksiin Pohjois-Afrikassa ja Lähi-idässä.

YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestön FAO:n mukaan on kuitenkin ilmeistä, että hintojen nousu jatkuu.

On todennäköistä, että ruuan hinta nousee myös Suomessa tänä vuonna ennakoitua enemmän. Jos meillä ruuan hinta nousee viljan hinnan nousun johdosta muutaman prosentin lisää, se ei juurikaan tunnu suomalaisissa keskituloisissa kotitalouksissa.

Sen sijaan köyhissä, tuontielintarvikkeiden varassa olevissa kehitysmaissa ruuan hinnan nousu tuntuu varsin rajusti. Se on taakka etenkin maailman köyhimmille, jotka käyttävät yli puolet tuloistaan ruokaan.

Laajojen satomenetysten myötä on varoiteltu jopa uudesta ruokakriisistä, jossa köyhillä kotitalouksilla varat eivät riitä kalliiseen ruokaan. Viimeksi ruuan maailmanmarkkinahintojen nousu aiheutti ongelmia vuosina 2007–2008. Ruokamellakoita koettiin noin 30 maassa. Maailmanpankin maatalouden riskienhallinnan päällikön Marc Sadlerin mukaan tilanne on nyt jopa vaikeampi kuin vuonna 2008.

Edellisen ruokakriisin aikana erityisesti vehnäsato oli huono, vehnän hinta maailmanmarkkinoilla nousi jyrkästi ja hinnannousu levisi tuotteesta toiseen.

Sijoittajien kiinnostuksen myötä viljasta on tullut entistä enemmän markkinaspekulaatioiden kohde. Hinnan nousu ei tällöin perustu ainoastaan todelliseen satotilanteeseen, vaan spekulointi terävöittää viljan hintapiikkejä entisestään.

Yhtenä taustatekijänä ruokakriiseissä on biopolttoaineiden käytön kasvu. FAO:n pääsihteeri José Graziano da Silva onkin nyt vedonnut Yhdysvaltoihin, että se lopettaisi ainakin tilapäisesti maissin käyttämisen bioetanolin tuotannossa.

Edellistä kriisiä pahensi se, että monet valtiot rajoittivat viljan myyntiä ulkomaille. Heikot sadot lisäävät halua käyttää sato maassa, jossa se on tuotettu.

Ruokakriiseihin pystytäänkin osin vaikuttamaan myös poliittisilla päätöksillä. Suomen kannalta tämä tarkoittaa ainakin sitä, että ruuantuotantoa ei päästetä pisteeseen, jossa olemme liian riippuvaisia tuontiruuasta.

HANNA KARIKALLIO on PTT:n ekonomisti.

hanna.karikallio@ptt.fi

Nuorten ääni kuuluville

SDP:n tuore varapuheenjohtaja Eero Vainio haluaa kirkastaa puolueensa imagoa.

COMPIC/PEKKA SIPOLA

SDP:n arvomaailmassa etenkin heikomman auttaminen ja oikeudenmukaisuus kolahtivat minuun, sanoo puolueen varapuheenjohtaja Eero Vainio.

Lahtelaisen 25-vuotiaan kaupunginvaltuutetun, **Eero Vainion** nousu puoluekoneiston huipulle tuli miehelle yllätyksenä.

”Haluan näyttää, että iästä, nimestä tai suvun varallisuudesta riippumatta yhteiskunnallisiin asioihin voi vaikuttaa ja politiikassa päästä eteenpäin”, Vainio sanoo.

Poliittinen herääminen tapahtui television ääressä Vainion ollessa 16-vuotias.

”Katsoin poliittisten nuorisojärjestöjen puheenjohtajien paneelikeskustelua. Silloin mietin, että tuohan olisi mielenkiintoista.”

Puoluekanta ei valikoitunut verenperintönä, sillä Vainio on sukunsa ainoa demari.

”SDP:n arvomaailmassa etenkin heikomman auttaminen ja oikeudenmukaisuus kolahtivat minuun. Totesin, että demarina voin ajaa myös vihreitä arvoja ja edistää ympäristöajattelua”, Vainio kertoo.

Raikkautta puolueelle

Vainion mukaan Lipposen hallintokausien aikana tehdyt vaikeat päätökset vesittivät SDP:n imagoa.

”Haluan kirkastaa sosiaalisen oikeudenmukaisuuden viestiä. Jos pitäisin SDP:tä valmiiksi täydellisenä puolueena, ei olisi ollut mitään järkeä hypätä touhuun mukaan”, Vainio sanoo.

Keskiössä Vainio pitää nuorien aktivoimista päätöksentekoon. Vaalikampanjansa aikana mies kolusi sekä kouluja että baareja tavoittaakseen nuoret.

”Enää ei kokoonnuta työväentaloille. Nuorilla on erilainen yhteisöllisyyden kulttuuri. Heidät tavoittaakseen on mentävä sinne, missä he ovat. Oli paikka sitten Facebook tai baari. On oltava valmis puimaan esimerkiksi maahanmuuttoasioita pilkkuun asti”, Vainio toteaa.

Vihreyden ehdoilla

Lapsena Vainio suunnitteli ryhtyvänsä maanviljelijäksi. Nykypäivänä vihreys on hänelle arkisia valintoja kauppareissulla. Indokiinalaisen luomusipulin sijaan ostoskassiin sujahtaa kotimainen lähellä tuotettu vaihtoehto.

”Lähiruuassa on tulevaisuus. Pienillä valinnoilla jokainen pystyy edistämään kotimaista maataloutta. Alkutuottajan panos pitäisi näkyä suoraan tilipussissa kauppojen välistä vetämisen sijaan.”

Vainion mielestä kotimaisen viljan, lihan ja maidon tuotannon suhteen Suomen tulisi jatkossakin pysyä omavaraisena.

”Vesistöjensuojelu asettaa osittain haasteita massiiviselle tuotannolle.”

Ydinvoimaa Vainio ei arvosta.

”Hajautettu energiantuotantojärjestelmä on paitsi turvallisempi vaihtoehto, mutta se tuo myös enemmän työpaikkoja maaseudulle.”

Syrjäytymistä vastaan

Nuorisotyöttömyyden ja nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen ovat Vainion mielestä avainasemassa yhteiskuntaa kehitettäessä.

Hän keskittäisi huomiota etenkin koulukiusaamisen kitkemiseen ja kouluympäristöjen hyvinvointiin. Myös nuorten mielenterveyspalvelut ovat hänen mielestään retuperällä.

”Merkittävä osa peruskoulun keskeyttäneistä lopettaa koulun kiusaamisen aiheuttaman ihmisarkuuden takia. Tästä seuraa usein pysyvä syrjäytyminen. Jos perheen tuki ei ole vankkaa, ei kiusatun tulevaisuus näytä valoisalta.”

Kunta- ja aluejohtamista Tampereella opiskeleva Vainio ei lähde maalailemaan tulevaisuuttaan liian pitkälle.

”Kyllä sen sitten tietää, jos politiikassa tulee seinä vastaan. Sen varalta toteutin keväällä pitkäaikaisen haaveen hirrenveistokurssin käymisestä. Eihän sitä tiedä vaikka rakentelisi jatkossa hirsimökkejä”, Vainio virnistää.

TANJA KORPELA

MT haastattelee kesällä puolueiden varapuheenjohtajia. Aiemmin on haastateltu Janne Sankelo (kok.) 27.6., Juha Rehula (kesk.) 2.7., Antti Lindtman (sd.) 7.7. ja Riikka Manner (kesk.) 1.8.

KUKA?

Eero Vainio

SDP:n varapuheenjohtaja toukokuusta 2012 lähtien. **Lahden kaupunginvaltuutettu** sekä Lahden, Hollolan ja Nastolan yhteisen ympäristölautakunnan puheenjohtaja. **Koulutukseltaan Vainio** on hallintotieteiden ylioppilas. **Eduskuntavaaliehdokas** vuosina 2007 ja 2011. **Hoitanut lukuisia** luottamustehtäviä muun muassa demarinuorissa.

Lomituksen säästöjä ei oteta työkyvyttömiltä

Hallitusneuvos **Riitta Kuusisto** sosiaali- ja terveysministeriöstä ennakoi muutosta sijaisapumaksun määräytymiseen. Aikomuksena on muuttaa sijaisapumaksujen laskentakaavaa.

Suunnitelmissa on nostaa varsinkin sijaisavun perusmaksua.

Uusi laskentakaava nostaa suhteessa eniten alimpia viljelijämaksuja.

Sen sijaan työkyvyttömien sijaisapua ei tiukenneta säästöjen takia.

Hallitus aikoo säästää viisi miljoonaa euroa maatalouslomitusten kustannuksista. Näistä kolme miljoonaa otetaan sijaisavusta. Samalla viljelijämaksuja korotetaan.

Nykyinen hintahaitari suuri

Kuusisto puolustaa uutta linjausta maksujen suurella hintahaitarilla.

Halvimmillaan sijaisavun saa kahdella eurolla tunniksi. Jotkut maksavat 24 euroa tunnilta.

Sijaisavun tuntihinta lasketaan nykyisin niin, että se on yksi viidestuhannesosa saajan myel-työtulosta. Perusmaksun suuruus on yksi euro.

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksessa halutaan madaltaa sijaisavun laskutuksen kytköstä myel-työtuloon. Vakuutetut tinkivät helposti sosiaaliturvansa perusteista. Tämä pienentää eläkettä ja sosiaaliturvaa.

Kuusisto kumoaa virheellisenä tiedon, jonka mukaan työkyvyttömyyden määritelmää täsmennettäisiin. Työkyvyttömien sijaisavut monasti pitkittyvät.

Ministeriö tiedotti budjettiehdotuksensa yhteydessä, että työkyvyttömyyttä täsmennetään sijaisavun perusteena. Tämä oli säästöjen alkuvaiheen pohdinnoissa, mutta siitä luovuttiin.

Tuetun lomituksen käytössä ei ole viime vuosina ollut merkittävää lisäystä.

RIITTA KUUSISTO

”Tieto oli vielä eksynyt tiedotteeseen”, Kuusisto toteaa.

Opintomatkoihin sijaisapua eri tavoin

Viljelijä oikeutetaan lääkärintodistuksen perusteella yhtäjaksoisen työkyvyttömyyden takia enintään 300 päivän sijaisapuun. Sen jälkeen hänen pitää hakea eläkettä tai kuntoutustukea.

Työkyvyttömän sijaisapu ei Wallinin mukaan välttämättä lakkaa 300 päivään, jos viljelijä saa täyttä työkyvyttömyyseläkettä.

Aikuiskoulutusta sen sijaan täsmennetään silloin, kun viljelijä saa sijaisapua siihen. Myöntämiskäytännöt vaihtelevat paikallisesti, kun tulkinnanvaraa jää.

”Opintomatkojen osalta tulkinnoissa on eroja”, hyvinvointipäällikkö **Päivi Wallin** Melasta kertoo.

Tuetun maksullisen lomituksen hintoja ei nosteta. Maksu on Kuusiston mielestä jo nykyisellään korkea. Korotus vähentäisi sijaisavun käyttöä entisestään.

Maksukertymä on epävarma.

”Tuetun lomituksen käytössä ei ole viime vuosina ollut merkittävää lisäystä”, Kuusisto tietää.

Osa säästöistä aiotaan toteuttaa tehostamalla maatalouslomittajien työtä muun muassa tarkentamalla työvuorojen suunnittelua.

Valtaosa lomitusrahoista kuluu lomittajien palkkoihin.

JUHANI VIITALA

”Euromaiden yhteisiä pelisääntöjä ei noudatettu”

Kimmo Sasi kritisoi Saksan ja Ranskan toimintaa

JUKKA KOIVULA

Kimmo Sasi, Pertti ”Veltto” Virtanen ja Mauri Pekkarinen kohtasivat Eurooppanuorten järjestämässä paneelikeskustelussa.

PORVOO (MT)

Kansanedustajat **Kimmo Sasi** (kok.), **Mauri Pekkarinen** (kesk.) ja **Pertti ”Veltto” Virtanen** (ps.) kohtasivat Eurooppanuorten Linnaseminaarissa järjestetyssä Eurooppa-aiheisessa paneelikeskustelussa lauantaina.

Keskustelijoiden mielestä euron ongelmat juontuvat pitkälti siitä, ettei yhteisiä pelisääntöjä ole noudatettu.

”Kasvu- ja vakaussopimukseen ei ole sitouduttu. Ranska ja Saksa ovat polkeneet yhteisiä pelisääntöjä, Kreikasta puhumattakaan”, Sasi totesi.

Kokoomusvaikuttaja ei luota siihen, että Kreikka selviäisi veloistaan.

”Minulta löytyy luottamusta Irlantia ja Portugaliakin kohtaan, mutta Kreikka on eri asia. Kun Kreikalle myönnettiin ensimmäinen tukipaketti, he lupasivat pistää asiansa kuntoon. Mitään ei oikeastaan ole tapahtunut.”

”Rahaliiton maat yhteensopimattomia”

Pekkarisen mielestä rahaliittoon valikoitui alun alkaen mukaan liian yhteensopimattomia maita.

”Suomen kannalta samankaltaisimmat valtiot, muut Pohjoismaat, jäivät euron ulkopuolelle.”

Kimmo Sasi ei usko, että EU vaikeuksistaan huolimatta hajoaa.

”Meillä on EU vielä 20 vuoden kuluttuakin. Yhdessä tehtyihin sopimuksiin on kuitenkin sitouduttava.”

Pertti Virtanen käytti kovaa kieltä Euroopan kriisimaista.

”Etelä-Euroopan varasmaat eivät edes halua sitoutua täkäläisiin pöytätapoihin.”

Virtanen kritisoi muita puolueita ja mediaa

Perussuomalaisten Virtanen intoutui paneelin aikana reippaaseen sanailuun.

Hän kohdisti kritiikkinsä paitsi euroon ja EU:hun, myös muihin poliitikkoihin.

”Keskusta ja muut valtapuolueet ovat vastuussa nykytilanteesta”, Virtanen sivalsi.

”Koko keskustan eduskuntaryhmä äänesti 90-luvulla euroa vastaan lukuunottamatta yhtä edustajaa, joka äänesti tyhjää”, Pekkarinen puolustautui.

Virtanen kritisoi kärkkäästi myös vihreitä ja rkp:tä.

”Suurin puoluepoliittinen ongelmamme on rkp. Viiden prosentin kannatuksella heillä on pari ministeriä, ja puolue on ollut 40 vuotta putkeen hallituksessa!”

Vihreiden europarlamentaarikkokin saa Virtaselta moitteita.

”**Satu Hassi** on stalinisti ja vihreät on suomalaisille vahingollinen puolue.”

Myös kotimainen ”valtamedia” sai osansa.

”Suurin osa suomalaisista toimittajista toimii tietoisesti perussuomalaisia vastaan.”

JUKKA KOIVULA

Pekkarinen kansallistaisi EU:n aluetuet, Markkula ei

Keskustan kansanedustaja **Mauri Pekkarinen** haluaisi maksattaa EU:n alue- ja rakennetuet kansallisesti. Nyt tuet kierrätetään Brysselin kautta.

”Suomi maksaa EU:n suuntaan 600 miljoonaa euroa ja saa takaisin 230 miljoonaa. Alue- ja rakennepolitiikkaa ei pitäisi hallinnoida yhteiseurooppalaisesti vaan jäsenmaiden sisällä. Tavoite on nykyisellään hyvä, toteutustapa ei”, Pekkarinen kritisoi Porvoossa lauantaina.

Alueiden komitean jäsenen, entinen kokoomuksen kansanedustajan **Markku Markkulan** mielestä EU:n aluetukia täytyy kuitenkin tarkastella kokonaisuutena.

”Pitää nähdä suuri kuva ja ymmärtää Eurooppa yhtenäisenä markkina-alueena sen sijaan, että aina tuijotetaan pelkästään omalle takapihalle.”

BKT liian yksipuolinen kriteeri

Markkula kuitenkin peräänkuulutti aluepolitiikkaa enemmän tulosvastuullisuutta ja alueiden oman äänen kuuntelua.

EU on tehnyt erittäin hyvää jälkeä ympäristöpolitiikan sekä energia-asioiden saralla, kiittelee Mauri Pekkarinen.

”Alueille itselleen pitäisi antaa enemmän valtaa ja vastuuta. Myös alueilla itsellään täytyy olla aktiivinen ote ja näkemys siitä, miten seutuja kehitetään”, sunnuntaina eurooppanuorille puhunut Markkula sanoi.

”Pitäisi tarkemmin seurata, mitä eri puolilla Eurooppaa konkreettisesti saadaan aikaan.”

”Suomi tekee EU:ssa aluetukiasioissa paljon hedelmällistä yhteistyötä esimerkiksi pohjoisten alueiden sekä vuoristoseutujen kanssa”, hän jatkoi.

Pekkarinen arvosteli EU:ta aluetukien yksipuolisista jakoperusteista.

”BKT-kartta on ollut vuodesta toiseen lähestulkoon ainoa kriteeri rahanohjaukselle. Suomen kohdalla pitäisi ottaa paremmin huomioon harva asutus sekä myös väestön ikääntyminen.”

Tietyt Suomen alueet ovat ikärakenteeltaan maailman nopeimmin vanhenevia, hän jatkoi.

JUKKA KOIVULA

”Eurosta eroaminen kunkin maan oma päätös”

PORVOO (MT)

Ulkoministeri **Erkki Tuomioja** (sd.) vieraili sunnuntaina Eurooppanuorten Linnaseminaarissa.

Hän korosti, että hallituksen on puntaroitava eri vaihtoehtoja eurokriisissä.

”Kaikkeen on tietenkin varauduttava, jos hallitus on ylipäätään tehtäviensä tasalla”, Tuomioja toteaa.

Eurooppa- ja ulkomaankauppaministeri **Alexander Stubb** (kok.) ilmoitti aiemmin, etteivät Tuomiojan näkemykset edusta hallituksen linjaa.

”En missään vaiheessa ole sanonut, että Suomi olisi irtautumassa eurosta. Yhteisvaluuttaan ääminen tai siitä irtautuminen on jokaisen maan omassa harkinnassa”, Tuomioja painottaa.

”Pidän todennäköisempänä, että euro kestää kuin hajoaa.”

Perussuomalaisten puheenjohtajan **Timo Soinin** mukaan valuvioista päästäisiin eroon, kun euroalue jaettaisiin etelän ja pohjoisen rahaliittoihin. Keskustavaikuttaja **Paavo Väyrynen** vaati vuosi sitten Suomelle toista valuuttaa euron rinnalle.

Tuomiojan mukaan valuuttaspekulaatiot menevät turhan pitkälle.

”En usko alkuunkaan kahden rahaliiton malliin. Joko euro säilyy tai kaatuu.”

Ulkoministerin mukaan finanssisektorille tarvitaan tiukempaa valvontaa.

Hän myös väläytti transaktioveroa eli valuutansiirtoveroa.

”On tehtävä töitä terveemmän taloussysteemin puolesta. Tärkeää on, että sijoittajavastuu toteutuu. Liian usein voitot ovat yksityisiä, mutta tappiot yhteisiä.”

JUKKA KOIVULA